

Portréfilm is készült megyénk nagy szülőttéről, a halhatatlan meseíróról

Összeköti a magyarságot Lázár Ervin személye és munkássága

1936. május 5-én született Lázár Ervin Tolna megyei író, akit mindenki szeretett és szeret. Könyvtárigazgatók és költők beszéltek róla, egyéni emlékek is előkerültek vele kapcsolatban.

Foray Nándor

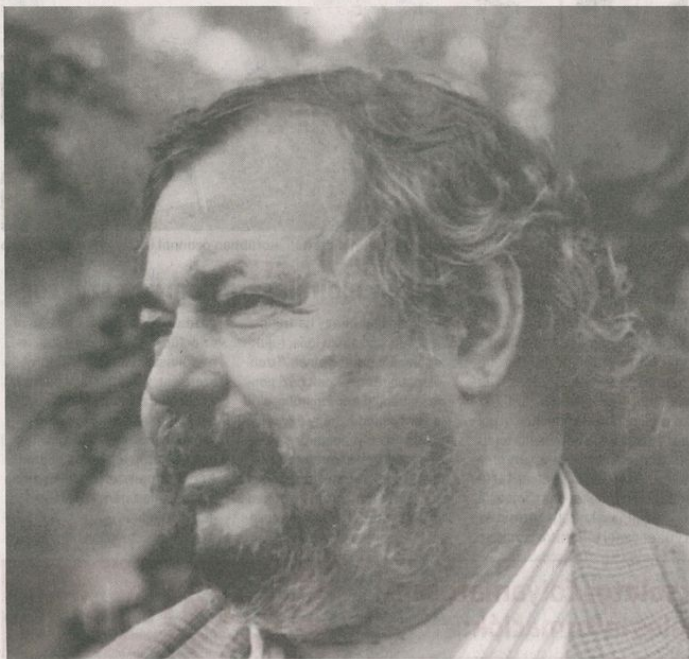
nandor.foray@mediaworks.hu

TOLNA MEGYE Liebhauer János, a Tolna Megyei Illyés Gyula Könyvtár igazgatója hangszólta: a magyar irodalom bármely szereplőjével beszél, tartozzék bárhová, legyen éppen összeesve bárkivel, Lázár Ervint mindenki szereti. Generációtól, ízléstől, világlátástól, szociológiai helyzettől függetlenül nagyjából ugyanazt jelenteli mindenkinek, ami egy csoda. A magyar irodalom egyik legszerethetőbb alakja. Kevés olyan írónk akad, aki annyira összeköti a magyarságot, mint Lázár, a meseíró.

Ez valószínűleg annak köszönhető, hogy semmilyen szekértáborhoz nem kötődött, mert a legősibb irodalmi formát, a mesét képviselte, mely a dal mellett az irodalom alapja. Erre az ősi formára csatlakozott ráhibetetlen tehetséggel.

Ábrázolja a diktatúra ürességét, ijesztettségét kinevetvetti a Kistejtű Nagyfejű Zordonbordon figurája által. A Csillagmajor-elbeszélésekben érzékelteti a keleti-európai tragédiákat. Bemutatja például a háborús helyzetet és azt, ahogy az ártatlan üldözöttek menekedtek találnak az igazságnál. Az utalások kiolvashatók, de nem tolakoznak ki a szövegből, a szerző nem politizál direkt módon. Kritikáját nehezen lehet konkrét politikai rendszerhez kötni, mert nem is arról szól, hanem az általános emberi gonoszságról és értékekről, a rosszról és a jóról. Tanulságai örök érvényűek, Lázár Ervin már életében az időtlenségbe került.

Életműve tele van a szeretettel. Nemcsak Ervin, mint ember volt szerethető, hanem ösz-

Gyermekektől fiatalokon át az idősekig, mindenki ismeri és szereti Lázár Ervint. Fotó: Móser Zoltán

szes meséjének összes figurája valahol a szeretet mibenlétéről szól, mégpedig olyan megapítható, kézzelfogható természetességgel, amilyen csak a mesék birodalmára jellemző.

Ezt az örökséget abból a családi közegből hozta, melyet a rácegresi pusztavilág jelentett. A népi kultúra mély rétegeiből ered tehetsége, miközben olvasottsága, műveltsége, tájékozottsága európai szintű gondolkodást feltételez. Többnyire meseíróként emlékezünk róla, de felnőtteknek írt szövegei ugyanazt hordozzák magukban.

Egy időben azt mondták rá, hogy azt csinálja, amit a latin-amerikaiak a mágikus realizmus terén. Liebhauer János inkább úgy fogalmazna, hogy hasonló módon építkezik mindkét irodalom. Ugyanúgy az ősi hagyományok alapján, Lázár Ervin kezében is létező, valóságos tradíciók világognak ki, akárcsak Gabriel García Márquez kolumbiai írónál. Ha van hasonlóság kettejük között, az azért lehet, mert kettejük háttere nem tér el egymástól. És végső soron egyforma hatást váltanak ki a befogadókban.

Liebhauer János azt gondolja, Tolna megyei könyvtárosként Lázár Ervin akkor is megkerülhetetlen lenne, ha nem szeretné, de nagyon szereti. Gyerekként is szerette, és apaként megtanulta újraértékelni, amikor saját lányának olvaszták A Négyszögletű Kerek Erdőt vagy A Hétféjű Tündért. Ezeket minden magyar gyermeknek és szülőnek javallott meséknek tartja, melyeken keresztül az ember közel tud kerülni gyerekeihez. Didaktikusan gondolkodni képes fejfel már megértette, hogy a gyermeknevelés szempontjából me-

Mese a romnál

Kis Pál István szekszárdi tanár-költő is a Lázár Ervinnel való személyes kapcsolatáról beszélt. – Amikor A színes szemű mesemondó című portréfilmet csináltuk, személyesen akkor ismerkedtem meg vele. Átnéztem elérhető műveit, amelyek egy része még csak egy-két folyóiratban szerepelt. Feltétlenül megtestesztettem elbeszéléseit, novelláit (kiemelném a Csillagmajor fő darabjait, köztük A bajnokot). Mivel a film forgatásának helyszíné Ráceszpuszta volt, ahol még álltak a kastélynak nevezett épület maradványai, megkértem, hogy mutassa be ezt a helyet és a korabeli körülményeket. Ezzel el-töltöttünk jó másfél órát, és amit ekkor hallottam, annak alapján kellett elképzelnem, hogy mint kastély hogyan nézett ki valamikor a romépület. Az élő mesélőben is éreztem ezt a mesés realizmust, hogy minden valósan a helyén van, mégis mesés mozzanattal. Mindig megállt picit egy-egy oldalági kis anekdota erejéig.

lyik Lázár-mese miért erős és hasznos.

Tolna megyében mindez különösen mérvadó, mert kevés igazán jelentős megyei íróval büszkélkedhetünk. Két kezünkkel valószínűleg meg tudnánk számolni. Lázár Ervin jelentősége vitathatatlan, külön felelősséget ró ránk.

A Gyermekkönyvtár a zárvatartás alatt is folyamatosan dolgozik, és lebonyolította az Építés című játékos alkotói pályázatot, amelynek eredményét már most láthatók az Illyés Gyula Megyei Könyvtár Facebook-oldalán. Lázár Ervin-me-

séket dolgoztak fel a gyerekek, sőt a felnőttek is, legóval. Különböző figurák és meseszituációk jelennek meg legóból építve. Liebhauer János zseniálisnak találja, ahogy ez a mesevilág megérinti, megtermékenyíti a mostani környezetet.

Számára azért is fontos Lázár Ervin, mert az új megyei könyvtár arculatát, milióját a tervek szerint a meseíró személyisége fogja áthatalni. A Gyermekkönyvtárat pedig Lázár Ervinnel nevezte el.

Németh Judit, a Tolna Megyei Illyés Gyula Könyvtár volt igazgatója egy személyes emléket is megosztott. 1970-ben Lázár Ervin Szekszárdon dedikált egy könyvesboltban, és Németh Judit könyvet vitt neki, mely tetszett Lázárnak. Harminc év múlva ugyanazt a könyvet még egyszer aláírta vele. Addigra már jól ismerték egymást, sok író-olvasó találkozón vettek részt együtt, előfordult, hogy a beszélgetést Németh Judit vezette. Ugyanígy szeretet köti Vathy Zsuzsához, Lázár Ervin feleségéhez is, akivel sokszor mentek közösen író-olvasó találkozókra a megyei könyvtárba.

Németh Judit számára Lázár Ervin jelentősége abban áll, hogy az egészen kicsi, akár óvodáskorú gyermektől a legöregebbig mindenkihez tudott szólni, páratlanul egyéni nyelvezeten. Például A kék meg a sárga című meséjét a kisgyerekek is megérti, de csodálatos élményt jelent az időseknek is, hiszen ráismer az életre: hiába különbözünk, végül egységet alkotunk majd.

A megyei könyvtár két könyvet is kiadott Lázár Ervintől, a gondozásból Németh Judit is kivette részét. Meg nem jelent novellái, de publicisztikái közül is válogattak. E könyvek kiadását Lázár már nem érte meg, ugyanakkor hallatlanul népszerűek lettek. Érdemes volt összeállítani a publicisztikákból készült gyűjteményt is, mivel ezeket kevéssé ismerték az emberek.

A járvánnyal kapcsolatos folyamatosan frissülő, hiteles információk:

TEOL.hu

HAJDAN

60 ÉVE az ekkor 68 éves Szabó Pál, kétszeres Kossuth-díjas író látogatott a megyébe. „Alónánán, Szekszárdon és Pincehelyen találkozott olvasóival, beszélt munkásságáról, életéről, nehéz küzdelmeiről. Könyveit újszólva valamennyi európai nyelvre lefordították.”

60 ÉVE hatezer néző előtt mérkőzött meg a megyeszékhelyen a magyar labdarúgó A-válogatott a Szekszárdi Petőfi csapatával. A Faragó, Mátrai, Sipos, Sárosi, Bundzsák, Kotász, Sándor, Göröcs, Albert, Tichy, Rákosi összeállítású vendégek 9:2 arányban győztek. A szekszárdiak góljait Terebesi és Török lőtte.

50 ÉVE „az NDK felszabadulásának 25. évfordulója alkalmából emlékülést rendez-

tek Györkönyben. Gerhardt Grahl, a Német Demokratikus Köztársaság budapesti nagykövetségének attaséja a nagykövetség nevében üdvözölte a község dolgozóit, majd Hans Winderle, a hallei Buna Kémiai Művek művészcsoportjának vezetője a gyár dolgozóit köszöntését tolmácsolta.”

50 ÉVE Martti Mustonen, a finn mezőgazdasági tanács vezérigazgatója Pakson, Dunaföldváron és Szekszárdon járt. „Kellemes benyomást tett rám, hogy vidéken is ilyen nagy kulturált áruházak találhatók és milyen nagy forgalmat bonyolítanak le” – nyilatkozta. „Ugyanakkor meglepett, hogy a mienkéhez arányítva, viszonylag kevés élelmiszer kerül kereskedelmi forgalomba.”

50 ÉVE „az évtized legsikeresebb túltöltő-akciójára került sor Dombóvárról. Kigyulladt a DEDASZ öltözője, a gyorsan elharapózó tűznek körülbelül öt ezer forintnyi érték esett áldozatul. A túltöltők megfé-

kezék a veszedelmet, ezzel mintegy egymillió forintos értéket mentettek meg.”

35 ÉVE „10 ország hatvanöt régész-szakemberének részvételével 4 napos nemzetközi ősrégészeti konferencia kez-

Ügyesen ültették el a facsemétét a paksi ovisk

Fotó: TN

dődött Szekszárdon. A megnyitót követően a résztvevők megtekintették a megyei múzeum A lengyeli kultúra Tolna megyében címmel, erre az alkalomra készített kiállítását, amelyről elismerően szóltak.”

35 ÉVE a szekszárdi Bezerédj István Kereskedelmi Szakközépiskola ballagási ünnepségére eljött a hatvan éve érettségizett Kaszás Endre, a Tel Aviv-i zeneakadémia igazgatója, a cambridge-i egyetem díszdoktora. A vendég elmondta, hogy diák korában Szekszárd nagy falu volt, most pedig gyönyörű város.

25 ÉVE „Tornióból, Szekszárd finnszági testvérvárosából érkezett vendég a Bezerédj István Kereskedelmi Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézetbe. Maori Oranen a kö-

zép és felsőoktatással foglalkozó tomioi gazdasági és számítástechnikai intézet igazgatója. A látogatás célja a két iskola közötti kapcsolat kiépítése.”

25 ÉVE „hároméves működés után az utolsó növédként is elhagyták Szekszárdon a rendőrtiszthelyettes iskolát. A három év alatt 117 tiszthelyettest és 155 zászlóslót képeztek nagyobb részt Tolna megye, kisebb részt Bács-Kiskun megye részére.”

25 ÉVE „a paksi Tolnai úti óvodások Budapestén szerepeltek a Föld napja alkalmából. A nagy közönségszertartás arató szereplésért jutalmul egy facsemétét kaptak, amit aztán közösen ültettek el az óvoda udvarán.”

Összeállította: Szeri Árpád